

ρήθη πάλιν ὡς χελώνη μέσθ στο ἀπόρητον οἴκημά της· καὶ οὕτω σήμερον ἀντὶ νὰ ἔχωμεν ἔργα καλλισθητικὰ ἀπτὰ μὲ σχήματα καὶ ὕλην, ἔχομεν ἀκαλίσθητον περιβάλλον καὶ κριτικὰς μὴ δυναμένας νὰ ἐξηγήσωσι σαφῶς ποῖα εἶνε ἡ κατάστασις καὶ ἡ πίστις τῆς νεωτέρας τέχνης. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐλάτρευον καὶ ἐπίστευον τοὺς θεοὺς των, ἐπίστευον τὰ σπήτιχ τους τὴν δύνάμειν τους καὶ περιεφρόνουν τὸ ξένον ὡς βάρβαρον. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, οὔτε θεοὺς πιστεύουν, οὔτε οἰκείους κινδυνεύουν νὰ χάσουν τὴν ἐθνικὴν ἐνότητά των καὶ γίνονται κοσμοπολίται· ἄνθρωποι δηλαδὴ χωρὶς πατρίδα χωρὶς σπῆτι καὶ κατ' ἀνάγκην χωρὶς αἰσθήματα : ἡ ξενιμανία συνέτριψε τὴν τέχνην καὶ συνετέλεσε εἰς τὸ νὰ δημιουργηθῇ μία ἀχαρκατήριστος καὶ ἀρρυθμὸς χειροτεχνία ἔχουσα ὡς βᾶσιν τὴν δυσαναλογίαν· οὐδαμοῦ συναντᾷ τις μίαν ἐνότητα μίαν ἀπρχὴν συμμετρίας, μίαν τάσιν πρὸς ἔρευναν τῶν στοιχείων τῆς ἀναλογίας· λησιμονεῖται ἡ ὑπέροχος βυζαντινὴ διακοσμητικὴ τῆς ἀριστοκρατικωτέρας αὐτοκρατορίας, καὶ περιφρονεῖται ἡ ἀγνοιάτη δικαιοικιλικὴ τῶν χωρικῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ «ἀργαλιὸς» ἔπαυσε νὰ ὑφαίνει τὴν ἑλληνικὴν εὐγένειαν καὶ ἔλοι προσηκολλήθημεν σὺν ὄστρακκα εἰς τὰς σπυροειδεῖς γραμμὰς ἐποχῶν αἱ ὁποῖαι ἔπαυσαν ἀπὸ πολλοῦ νὰ κοσμοῦν πλέον τὴν καλλισθησίαν τοῦ κόσμου· μόνον εἰς τὴν κατὰ παραδοχὴν ἀριστοκρατίαν μας εὐρίσκει ἀκόμη ἔδαφος ὁ λογικισμὸς καὶ ἡ ἀπειροκαλία.

(ἔπεται τὸ τέλος)

Θ. Θωμόπουλος

ΜΙΑ ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

(Χωρὶς ἀντίγραφα καὶ χωρὶς συνέχεια)

Καὶ τώρα, εἰς ἓνα Ἡμεροδίκον τὸ ὁποῖον καλεῖται «Κριτικὴ» δὲν ἔχει κανεὶς τίποτε καλλίτερον νὰ κάμῃ ἀπὸ τὴν ἔρευναν τῆς Κριτικῆς. Ἐδῶ λοιπὸν θὰ ἐρευνησῶ τὴν Κριτικὴν καὶ τὴν βαπτίζω «Περίεργον Κριτικὴν». Δηλαδὴ νὰ ἐνοῦ μεθὰ θὰ τὴν ἐρευνησωμεν μαζύ, διότι δὲν εἶχε φαντασθῇ ὅτι θὰ ἐκδοθῇ εἰδικὸν Ἡμεροδίκον καὶ ὅτι θὰ ἐκέλουν καὶ ἐμένω. Ἐγὼ δέ, οὔτε φιλόλογος, οὔτε γράφω, ὅταν γράφω διὰ τοιαῦτα ζητήματα. Διανοοῦμαι μόνον καὶ εκπνίζω πολὺ. Δηλαδὴ καίτοι, δηλαδὴ παθαίνω. Ὡστε οἱ κ.κ. λεξιλόμοι, λεξιφάγοι, λεξιμανεῖς, γλωσσομανεῖς, μορφομανεῖς, παρακαλοῦνται νὰ γυρίζουν τὸ φύλλον. Δὲν εἶνε καμμία ἀνάγκη νὰ μὲ διαβάξουν. Μίαν φράσιν λοιπὸν διὰ πάντα : Τὴν μορφήν τὴν

ἀγκυῶ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον. Γνωρίζω νὰ τὴν πλάττω σὺν κάθε ἄλλον. Ἄλλὰ δὲν τὴν θέλω ἐδῶ. Ἐδῶ θέλω ιδέας. Καὶ θέλω νὰ ξεσχισθῇ ἡ μορφή διὰ νὰ ἰδοῦμεν, ποῦ ὑπάρχουν καὶ ποῦ δὲν ὑπάρχουν ἰδέαι. Ἐδῶ θέλω ζουμί, ζουμί, ζουμί. Διότι μὲ τὸν ἀφρόν τῆς τούρκικης ἀνθρωπότητος δὲν ζοῦν. Καὶ ὁ ἀγνωστός ποῦ ζητεῖ οὐσίαν καὶ ἂν συναντήσῃ καμμίαν ιδέαν ἀτελεῖ. Ἐς τὴν περὶ αὐτῆς χωρὶς νὰ σταθῇ. Ὁ Κόσμος δὲν θὰ χαθῇ ἐὰν εἶνε καὶ μίαν ἰδέαν χωρὶς. Ἄς σηκώτῃ τὸ ξερόν του καὶ ἔς τὴν πηδῆσῃ. Εἰς ἀνθρώπους ποῦ δὲν περιπατοῦν, ὀλίγη γυμναστική πάντα κάνει καλόν. Ὁ στραγγαλισμός καὶ ὁ ἀποπιγμός τῶν ιδεῶν τὸν ὁποῖον ἔκαμαν, μὲ τὰ ἡλίθια φορέματα ποῦ ἠθέλησαν νὰ ἐνδύσωνται τὰς ιδέας, σὺν νὰ ᾔσαν μοδιστροῦλες, μὲ τὰ ἡλίθια *savoir vivre* τῶν *parvenus* ἰδεολόγων, ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε κίθηάνομαι ἕνα πραγματικόν ἐνθουσιασμὸν—ὅπως ὅταν μὲ σηκῶναι τὸ κύμα εἰς τὸν ἀέρα μὲ ἀφρούς—νὰ τοὺς πετῶ τὰς ιδέας θεογύμνους κατακέφαλα, διὰ νὰ τοὺς τραλαλίουν τὰ νεύρα—νεύρα ξεμωρημένα: γερωντοκόρης, φίλτατέ μου Δαμιέργη.

×

Μὴ παραξενεύευσαι, Γιάννη μου, διότι σὲ ἰνομάζω. Ἐκ φύσεως ἀτελείς, μὲ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀερολογήσω. Σὲ ἰνομάζω μόνον πρῶτον, διότι εἶσαι πρῶτος ἐν τοῖς πρώτοις. Διότι θέλεις Πάτριξ. Τὰ Πάτριξ λοιπὸν λέγουν ὅτι ὁ Δημοσθένης ἔλεγε σύ, ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης ἔλεγε δακτυλοδακτικῶν, καὶ σὺ καὶ τὸ καὶ τὸ ὅτι ὁ Ἕλλην εἰς τὸν Βασιλέα του λέγει Σὺ, ὅτι εἰς τὸν Θεόν του λέγει Σὺ Κύριε καὶ μόνον τοῦ λόγου σὰς εἰσήξατε τὸ σύστημα νὰ λέγῃ ὁ ἕνας μὲς διὰ τὸν ἄλλον «ἡ ὑμετέρη πανσοφολογιστής» καὶ ἐδιαλέξατε τὴν ἐποχὴν! Εἴμαιτε τὸσον ὀλίγοι ἐδῶ, τὸσον τρεῖς καὶ ὁ κοῦκος, τὸσον γνωστοὶ ὅλοι, τὸσον ὁ καθένας μὲς μνηθάνει φωνογραφικῶς τὸ τί τοῦ ψάλλει ὁ ἄλλος, μάλιστα κἀμὲ ὀλίγον νὰ στρίψῃ, καὶ τὸσον φίλοι ὅλοι, ὥστε δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ κινῶμεν κούτην τὴν σχολαστικὴν κομφοδίαν ὅταν γράφωμεν, γράφοντες σὺν νὰ ἀποπεινῶμεθα πρὸς κειτοίκους τοῦ Πόλου, νεκρώνοντες οὕτω ἐντελῶς τὰς ιδέας μας. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον, ἐπάλλησεν πλέον, ἐκατήντησεν ἀνωπύφορος, ἡ ἡλιθία ἠθοποιία ποῦ κινῶμεν οἱ γράφοντες, τὴν ὁποίαν ἐπέβαλεν ἡ δουλικὴ, ἡ κουτὴ μίμησις τῶν Εὐρωπαϊκῶν τρόπων, ὁ ξιπατισμὸς πρὸ τῶν ιδεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἀδίτακτα σχολαστικότης καὶ πρωτίστως—ἡ ξεπατωτικὴ συναλλαγὴ τῆς σιγῆς, τὴν ὁποίαν ἐπέβαλλον καὶ Μηδαμινότητες τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Πραγμάτων. Ἡ ὑπερκαθαρεύουσα εἶνε τὸ φόρεμα ποῦ κρύπτει κάθε κενότητα πνεύματος: πρέπει λοιπὸν νὰ σχισθῇ, διὰ νὰ φανῇ ἡ κενότης αὐτή. Καὶ καιρὸς νὰ νοηθῇ, ὅτι δὲν φοβίσει κενένα πλέον καὶ εἶνε γελοία ἡ καταλερωμένη *tshavros*, τὴν ὁποίαν ἀκόμη καὶ ἕνα ἄττικὸν ἀρχοντόπουλον, σὺν τὸν Φιλαδέλφεικ, καταδέχεται νὰ φορῇ, ὅταν

καθήσῃ νὰ γράψῃ. Τί ἀηδίαί εἶνε αὐταὶ Γιάννη; Δὲν ἐντρέπεσθε νὰ πουδραρίζεσθε ἔτσι; Τί φορεῖτε αὐτὸ τὸ κουρέλι, καὶ ἐνῶ εἰσθε ἄνθρωποι πραγματικοὶ εἰς τὸν δρόμον, γίνεσθε σὺν τοῖς ἰππότης ποῦ παίζουν τὸ γαιτανάκι ὅταν γράφετε καὶ κἄτι χειρότερον, διότι αὐτοὶ τουλάχιστον παίζουν, γελοῖν, πηδοῦν, χορεύουν, ἐνῶ σεῖς ξυλιαζέτε. γίνεσθε σὺν τὰ ψεύτικα πῆλινα ἀγάλματα, ποῦ πουλοῦν εἰς τοὺς κουτούς, διὰ γνήσια ἀρχαῖα. Ἐγὼ νὰ σοῦ εἰπῶ, Γιάννη μου, ἀπὸ τῶρα, διὰ νὰ μὴ κάμῃς τὴν ἀνοησίαν νὰ με μεταχειρισθῆς σὺν «εὐέλπιν νέον λογογράφον» ἐνοῶ νὰ πιεσθῶ κορμὶ μὲ κορμὶ, νὰ ξεσχίτῃ με τὰ ἴδια μου τὰ χέρια αὐτὸ τὸ κουρέλι, ὅτι καὶ ἂν πάθω ἐγὼ, διότι γνωρίζω περίφημα, ὅτι ὑπάρχει Κόσμος εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, ποῦ ἔχει κίμα, ἔχει νεφρά, ἔχει στήθη, ἔχει καρδιά, ἔχει χαράν, ἔχει γέλωτα, ζῶν ὠραίαν, τὴν ὁποίαν σεῖς δὲν ἀφήνετε νὰ ἐκφρασθῆ. Καὶ διὰ νὰ ἐλευθερωθῆ ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου ἀπὸ τὰ σάβκα σου, διὰ νὰ ἀναδύσῃ εἰς τὸ φῶς, θὰ ἀρχίσωμεν νὰ ὀμιλοῦμεν, νὰ γελοῦμεν, νὰ τραγουδοῦμεν, νὰ κλαίωμεν πραγματικὰ καὶ ὅπως μᾶς ἀρέσει. Δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ, ὁ ὑπὲρ τῆς καθρευστής, θὰ εἶμαι τῶρα ἀμείλικτος πολέμιος τῆς ἰδικῆς σου, τῶν ἐκκτόν λέξεων μὲ τὰ δέκα ἡλίθια κκλούπικα. Καὶ ἐπειδὴ πιθανόν νὰ θυμώσῃς διότι δὲν ἀκολουθῶ τὴν ἀπεπατημένην ὁδόν—ἄ μὴν ἀφήνατε τὰς ὑπονόμους ἀνοικτάς τόσα χρόνια—σοῦ λέγω ἀπὸ τῶρα, ὅτι ἐπειδὴ καθὼς λέγει τὸ Σύνταγμα ὅλοι οἱ Ἕλληνας εἴμεθα ἴσοι, δὲν ἐνοῶ νὰ ἀφήσω κανέναν νὰ με μεταχειρισθῆ «ἀπ' ὕψους». Ἐννοεῖς, Γιάννη μου, ὅσον καὶ ἂν σοῦ φανῆ παρὰ ξένον διὰ πρώτην φοράν, τί φυσικὰ εἶνε αὐτὰ ποῦ λέγω; Ἀφοῦ σύ, ἀρέσκει τὸ δικαίωμα—ἀπὸ τὸ «ἀρέσκει»—, νὰ προσπαθῆ νὰ μᾶς διδάξῃς τοὺς ἰδικούς σου τρόπους τοῦ φέρεσθαι καὶ γράφειν καὶ σκέπτεσθαι, δικτὶ νὰ μὴ ἔχω καὶ ἐγὼ τὸ δικαίωμα, ἀπὸ τὸ ἴδιον «ἀρέσκω» νὰ θελήσω νὰ εἰσπαγῶ τοὺς ἰδικούς σου τρόπους, καὶ τὰ ἰδίαις; Ὅπως ἐσύ θέλεις νὰ βάλῃς εἰς τὰ Πάτρια τὴν βεδιδιγνότητά σου τὴν μαύρη καὶ τὸν μαῦρον λαϊμοδέτη καὶ τὸ μαῦρο σου καπέλλο—σὺν νὰ εἶνε τὰ Πάτρια νεκροφόρος—κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον θέλω νὰ τοὺς βάλω καὶ ἐγὼ τὰ ἰδικά μου. Καὶ δὲν φαντάζεσαι τί ὠραϊότητα φορέματι ἔχω νὰ τοὺς βάλω ἢ μόνη δικροχία εἶνε, ὅτι ἐγὼ δὲν ζητῶ οὔτε θέσιν, οὔτε ἐπιμελητείαν. Ὑπὲρ Πατριῶν λοιπὸν ὁ ἄγων. Πατριωτικὸς ὁ ἄγων. Πατριωτικώτατος ἄγων. Ἡ τραπεζῶ λοιπὸν τὴν βεδιδιγνότητων Πατριῶν—τόσα χρόνια γλωσσοκνεῖτε ἀθεόφοβοι καὶ δὲν ἐκατορθώσατε νὰ εὐρεῖτε μίαν λέξιν, δι' αὐτὸ τὸ γελοῖον ροῦχο ποῦ φορεῖτε ὅλοι!— ἕως ἔτου νὰ βγῆ. Καὶ θὰ ταμπουρίζω, εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κάθε φραγγοειδοῦς ἱεροκήρυκος τουλάχιστον ἕως ἔτου τελειώσῃ τὰ σχόλια εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Βλέπεις Γιάννη μου, δικτὶ ἔχω δίκαιον ἐγὼ Ἐγὼ δὲν λέγω νὰ μὴ θέλῃς πάτρια καὶ σὺ καὶ ὁ καθείς, ὅλοι νὰ θέλουν ὅλοι νὰ δημιουργοῦν. Μάλιστα αὐτὸ ζητῶ. Ἄλλὰ νὰ μαθαίνουν πρῶτα, νὰ γνωρίζουν τί πρέπει νὰ θέλουν. Ἠέλεις νὰ σφουγγαρίσης, νὰ κτενίσῃς, τὴν θρησκείαν. Ἄγιος ὁ σκοπὸς σου. Κανείς δὲν τὸ ἀμφισβητεῖ. Εὐγέ σου ἀλλὰ φέρετε λοιπὸν πρῶτα, ἕνα μέρος τοῦ

Μοσχάκη. Δὲν ἐννοεῖς ὅτι, ἐκτὸς τοῦ ἀνόστου μίσε κοιλίας: μὲ ζκαὲ ἱερολογούσης, αἰσθητικῶς δὲν πηγάινει, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραλεχθῆ κανεῖς, ὅτι ἀντιπροσωπεύει τὸν Θεὸν ἕνας ζκαές; Ἐγὼ δὲν λέγω νὰ μὴν ἱερολογῆ ὁ καθείς, ἀφοῦ τοῦ κάμνει τόσον καλὸν εἰς τὴν υἰεῖαν, ἀλλὰ ἔ; κάμνει καὶ ὀλίγην δίκαιαν ἱερολογῶν, διότι ὅταν μοῦ λέγη ἔμειν, νήπτενε, νήπτενε, νήπτενε καὶ ἐγὼ βλέπω μὲ τὰ ματιὰ μου, ὅτι ὁ λέγων τρώγει κκπὸνικ, πρῶτὸ μετημέρι καὶ βράδι, ὁ λόγος του μοῦ φέρει μόνον ὄρεξιν ὠραίαν φαγητοῦ. Ἐγὼ δὲν λέγω νὰ μὴν ἱερολογῆ ὁ καθείς, ἀλλὰ νὰ μὴν ἱερολογῆ, ὅπως ἐμεῖς μαρολογοῦμεν: ἔ; φορῖση ράπτου, ὁ θέλων νὰ γίνῃ ἱεροκῆρυξ ἐκκλησίας: ἔ; ἀνέβη εἰς τὸν ἄμβωνκ. Ἐγὼ τὸν θέλω μάλιστα ὠηλά, ὠψηλότερα ἀπὸ κάθε κεφάλι, ἀπὸ κάθε στέμμικ. Καὶ ἐκεῖ χωρὶς νὰ ἔχη νὰ κυνηγήσῃ θέσιν ἢ νὰ διατηρήσῃ θέσιν, χωρὶς νὰ κυνηγᾷ προίκες ἢ νὰ ἔχη νὰ δημιουργήσῃ προίκες, χωρὶς νὰ εἶνε δημοτικὸς σύμβουλος; ἢ κάθε ἄλλου πράγματος ἐπιτελής ἢ ὑποτελής, ἔ; ἱερολογεῖ ὅσον ζεῖ. Διότι ἄλλως ὅσον ὠηλά καὶ ἔν τὸν ἀνεβάσῃ, αὐτὸς θὰ τρέμῃ ἔχων ἀνάγκην τοῦ καθενὸς καὶ ἡ ψυχὴ του θὰ κτεθεῖναι καὶ θὰ φιλῆ τὸ πόδι τοῦ καθενὸς. Τότε τουλάχιστον ἡ ἐκκλησία θὰ παρουσιάζῃ ἐξωτερικὴν μάρφην ἀξιοπρεπῆ. Καὶ τότε μόνον δυνατὸν, ὁ καθὲς καλὸς καὶ ἅγιος Μοσχάκης ἀφήνων ἡσύχους τὰς Γραφάς, σὺν Ἑλλήνι, δυνατὸν νὰ χυθῆ εἰς τὸν κάτωθεν του κόσμον, ὅπως ὄρμᾷ ὁ ἄνεμος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐξυπνᾷ, τὴν παρακουεῖ μεγαλοδύναμα, χώνεται ἕως τὸν πᾶτο της καὶ σηκώνει ἄμμο, φύκια, βοῦρκο, τῆς τὰ ἀνεβάζει εἰς τὸ πρόσωπον, τὰ ἀνεμίζει εἰς τὸ ρῶς, τὰ πετὰ εἰς τὸν ἀέρα, βέβαιος ὅτι ἔπειτα ὅταν θὰ τὴν ἀρήσῃ ἡσυχον, θὰ ζεθολώσουν τὰ νερά, θὰ γίνουσι σὺν κρύσταλλα. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους Πάτρις, μίσε χρειάζονται τῶρα Γιάννη μου. Καὶ ὅλα τὰ Πάτρις τοιαῦτα εἶνε ἀλλὰ σεις νομίζετε ὅτι μὲ ἐγκυκλίους καὶ ἑκατὸν κενοτάτης φράσεις, θὰ διορθώσετε τὸν κόσμον: ἀλλὰ ἐστὶ ἔχετε ἄλλην πίστιν: αὐτὴν τὴν ἄλλην πίστιν τοῦ καθὲς πατρίου, θὰ προσπαθῶτε κα' ἐγὼ νὰ ἀλλάξω.—Καὶ θὰ κικκπικκζῶ σὺν Ρωστικῆ κικκπικκ. Κάτω οἱ πένθιμοι πάτριοι, κάτω τὰ πένθιμα πάτρις, τὰ σκχλά, τὰ σρολοπτικὰ, τὰ κουτά. Καὶ ἐνθὶ θὰ εἶμι πολέμιος, θὰ μένω φίλος. Καὶ κατὰ μόνον διὰ νὰ δεῖξω πῶς εἶνε τὸ πρόγραμμὰ μου ἀπέναντι τῶν προτύπων καὶ τῶν πραγμάτων.

X

Βεβκίως, φίλτατε Ἐπίσκοπε, — φκντάζομι τὴν ἀνκκουρετιν σου, — εἰχες ἀδικον, νὰ εἰρωνευθεῖς τὴν ἐμφάνισιν τῆς Κριτικῆς. Βεβκίως ὄρειλες πονῶν διὰ τὴν κοινὴν ζωὴν, νὰ σκεφθῆς καὶ νὰ ἐκφράσῃς, πῶς θὰ ἔθελες νὰ εἶνε ἕνα τοιοῦτον φύλλον, ἀφοῦ ἐπὶ τέλους ὑπάρχουν οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἔχοντες τὴν ὄρεξιν, νὰ θυσιάσουν χρήματτα, δι' ἕνα τοιοῦτον σκοπὸν. Καὶ νὰ ποῦ εἶνε ἕνα φύλλον, ποῦ δὲν ἀποτελεῖ κόμμα, τοῦ ὁποίου οἱ συνεργάται δι' ἔχουν σχεδὸν κικκπικκν

σχέσιν μεταξύ των, ποῦ ὁ Πηλεΐδης ἔχει ἄλλας ιδέας ἀπὸ τὸν Νηρῶνα, ὁ Βῆ-
 κος ἐντελῶς ἀντιθέτους ἀπὸ ἐμένε, ὅπου ὁ καθείς μας εἶναι ἐλεύθερος νὰ κρίνῃ
 τὸν ἄλλον, ὅπου ὑπάρχει πλήρης ἐλευθερία ἐκφράσεως τῆς ιδέας, δὲ τὸ ὅτι οὐκ εἶναι
 εἶναι δυνατὸν, πρὸς καὶ σὺ μαζὺ μου νὰ τοῦς σφίξῃς τὸ χεῖρ καὶ νὰ συγχω-
 ρῇς τοὺς ἐπιμελητάς, ὅπως αἰσθάνομαι τῆς ἀνάγκης, νὰ τὸ κάμω, τώρα, ἐγὼ
 ἐδῶ, ποῦ γράφω τόσον ἐλεύθερα. Μὰς ἐνώνει μόνον, βαθύτατος πόθος Ἑλ-
 ληνικῆς ζωῆς. Διὰ τὸν ἀγῶνα τὸν βράν, ποῦ ἔτυχε νὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι
 νὰ κάμωμεν, ἔλα τὰ μέσκα εἶνε καλὰ. Καὶ ἔχομεν νὰ κάμωμεν ἔλα, ἕνα μονα-
 δικὸν ἀγῶνα: Νὰ γεννήσωμεν ιδέας καὶ δημιουργήσωμεν ζωὴν κοινὴν, ἀνθρωπι-
 νήν, λογικὴν. Διότι ἐνώσω τοιοῦτος βόρβορος μας περιβάλλει, βγάλετέ το ἀπὸ
 τὸν νοῦν σας, ὅτι δύνασθε νὰ ὑπάρξετε καὶ ὡς ἄτομα καὶ νὰ δημιουργήσετε
 Ἔρατον. Καὶ διὰ νὰ καθαρῆθῃ ὁ βόρβορος, δὲν θὰ στείλῃ ὁ Θεὸς κανένα ἀγ-
 γελον ἐξ οὐρανοῦ δι' αὐτὴν τὴν δουλειά. Ὁ καθείς θὰ καθαρῆθῃ τὸν κόλον τῆς
 ἐνεργείας του ὁ καθείς μόνος του τὴν αὐλήν του, τὸ πεζοδρομίου του. Ἡμεῖς
 οἱ ἄνθρωποι τοῦ Πνεύματος, θὰ ἐκτελέσωμεν τὸ ἔργον αὐτό. Πρὸ αὐτοῦ, κανεὶς
 τίμιος ἄνθρωπος, συνκισθανόμενος ὅτι ἔχει καὶ κηθήκοντα ἐπὶ τέλους, εἰς τὴν
 γῆν ποῦ τὸν τρέφει καὶ θὰ τὸν κητκαπῆ, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σκεφθῇ
 τίποτε ἄλλο· ἀλλὰ καὶ ἐὰν σκεφθῇ, τίποτε δὲν θὰ κερδίσῃ, καὶ ἡ κάθε του ιδέα,
 τὸ κάθε του ἔργον, θὰ φέρῃ τὰ ἔχνη τοῦ περιόχλοντος βόρβουρου. Μετὰ τὸν ἀγῶ-
 να αὐτόν, ὁ καθείς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πῆρῃ εἰς τὸ σπῆτι του, νὰ κάμῃ ὅτι θέ-
 λει, ὅσον τρελλά, ὅτι τρέλλαν θέλει. Καὶ ὁ ἀγὼν αὐτός ὁλόκληρος, βράννει *μόνον*
 τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἰδέας. Βεβαίως λοιπόν, μία Κριτικὴ *κονοῦσα* πρῶτον διὰ
 τὰς Ἰδέας, κυριώτατα διὰ τὸ Ἔρατον, ἀληθῆς, ἐντονος, φωτεινὴ, (ἔστω καὶ βιαία,
 ἀλλὰ βαθύτατα λελογισμένη (μὴ φοβείσθε τοὺς παρκασιμένους) μὴ γνωρίζουσα
 φίλους χάριν τῶν ιδεῶν, συνκισθανομένη βαθύτατα τὴν εὐθύνην τὴν ὁποῖαν φέρει,
 συνκισθανομένη βαθύτατα τί εὐεργετικὸν ἢ τί φονικὸν ὄπλον εἶνε, μία κριτικὴ
 χωρὶς σαλιαρίσματα καὶ ἀνκαλυψίματα καὶ Δηλιγιανισμὸν ἐκφράσεως, μία κρι-
 τικὴ μὲ σπονδυλικὴν στήλην ὀρθήν, μὲ νεφροὺς ἀνδρικοὺς, μὲ μυκλὸ ἔχον ἀρμούς
 δυνατοὺς, στερεὸν στρογγυλόν, καθαρόν, ξεῦρον τί θέλει καὶ τί ζητεῖ, μία
 κριτικὴ αὐστηρά, δικαίη, γενναίη, χωρὶς νὰ εἶνε πάλιν καὶ μπακλαῖς ἀνκισθη-
 τος καὶ τυρλός, μία κριτικὴ εὐγενής, γνωρίζουσα νὰ ἐπικυρῶσιν τὰ λάθη
 τῆς, γενναϊοφρων, γνωρίζουσα νὰ ὁμολογῇ τὴν ἀπάτην, μία κριτικὴ ἢ ὁποῖα νὰ
 φέρεται ἀπὸ ἔρωτα καὶ δι' ὅλων τῶν πικροτάτων ἀληθειῶν διδομένων χωρὶς
 ζάχαριν, νὰ καταλήγῃ εἰς τὸ φίλημα καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ τὴν δημιουργίαν
 μιᾶς τοιαύτης Κριτικῆς, θὰ ἔκαμνει θεομάρτυρον καλόν, εἰς τὸν γενικὸν καὶ ἀπόλυτον
 ἰδικὸν μας *Ἡμψεντισμὸν καὶ Παύουρισμὸν*.

